

interesată va putea formula o cerere de strămutare, care va fi soluționată de Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit noii redactări a art. 142 alin. (1) CPC^[1].

15. La articolul 129 alineatul (2), punctul 2 se modifică și va avea următorul cuprins:

„2. în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad sau de competența unei alte secții sau altui complet specializat;”

FORMA ANTERIOARĂ

„2. în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad;”

COMENTARIU

Noua redactare a art. 129 alin. (2) pct. 2 CPC transpune în plan legislativ soluția cuprinsă în Decizia nr. 17/2018^[2] a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin care s-a stabilit că, *„în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 129 alin. (2) pct. 2, art. 129 alin. (3), art. 130 alin. (2) și (3), art. 131, art. 136 alin. (1), art. 200 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (2) și art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, necompetența materială procesuală a secției/completului specializat este de ordine publică”*.

Calificarea normelor referitoare la competența secțiilor și completurilor specializate drept norme de competență materială poate ridica o problemă de neconstituționalitate a textului de lege. Astfel, potrivit art. 35 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară^[3], *„În cadrul curților de apel funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale”*, iar potrivit art. 36 alin. (3) din același act normativ, *„În cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze*

^[1] A se vedea *infra*, pct. 18.

^[2] Publicată în M. Of. nr. 872 din 16 octombrie 2018.

^[3] Republicată în M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005.

civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale". Așa cum s-a reținut și în motivarea Deciziei nr. 17/2018, „**aceste dispoziții legale sunt în primul rând norme de organizare judiciară, iar abia în al doilea rând norme de competență de ordine publică, care reglementează competența unei secții sau a alteia (respectiv complet specializat) de la nivelul unei instanțe (în sens funcțional – judecătorie, tribunal, curte de apel), în funcție de natura litigiului dedus judecării**” (s.n.).

De asemenea, potrivit art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil^[1], „*Prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței, în raport cu numărul cauzelor, se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, complete specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum: a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv și mandat ad-hoc; b) cererile în materia societăților comerciale și a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum și în materia registrului comerțului; c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței; d) cererile privind titlurile de valoare și alte instrumente financiare*”^[2].

Rezultă din toate aceste texte de lege că înființarea și stabilirea competenței secțiilor și completurilor specializate se fac, în baza legii, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, hotărâre care are caracterul unui act administrativ cu caracter normativ.

Articolul 126 alin. (2) din Constituție prevede că „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”. Or, atât timp cât nici Codul de procedură civilă, nici legea de organizare judecătorească nu cuprind criteriile de determinare a competenței completurilor sau secțiilor specializate, se poate ridica problema dacă includerea acestor reguli în cadrul celor de competență este sau nu constituțională.

[1] Publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

[2] Prin Decizia nr. 18/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii (publicată în M. Of. nr. 237 din 6 aprilie 2017), s-a stabilit că „*competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare*”.

Apreciem că mai corectă ar fi fost menținerea calificării acestor norme ca reguli de organizare judiciară, cărora li se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile referitoare la excepția de necompetență și la conflictele de competență, așa cum prevăd, de altfel, art. 136 alin. (1) și art. 200 alin. (2) CPC.

16. La articolul 130, alineatele (2) și (3) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(2) Necompetența materială și teritorială de ordine publică trebuie invocată de părți ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe și pot pune concluzii.

(3) Necompetența de ordine privată poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe și pot pune concluzii.”

FORMA ANTERIOARĂ

„(2) Necompetența materială și teritorială de ordine publică trebuie invocată de părți ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.

(3) Necompetența de ordine privată poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.”

17. La articolul 131, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe și pot pune concluzii, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Încheierea are caracter interlocutoriu.”

FORMA ANTERIOARĂ

„(1) La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Încheierea are caracter interlocutoriu.”

COMENTARIU

Modificarea constă în adăugarea condiției referitoare la posibilitatea părților de a pune concluzii pentru determinarea momentului-limită până la care ar putea fi invocate necompetența materială și cea teritorială de ordine publică, precum și cea teritorială de ordine privată, în cazurile în care întâmpinarea nu ar fi obligatorie, respectiv a momentului la care se face de către instanță verificarea competenței. Legiuitorul revine, în acest sens, la soluția legislativă a Codului de procedură civilă din 1865, care prevedea această condiție în legătură cu momentul procesual al „primei zile de înfățișare”.

Posibilitatea invocării necompetenței este condiționată, potrivit noii redactări, nu doar de legala citare a părților, ci și de un eventual alt incident care ar putea determina amânarea judecării [spre exemplu, nelegala comunicare a cererii de chemare în judecată ori a întâmpinării, formularea de către reclamant a unei cereri adiționale în temeiul art. 204 alin. (1) CPC etc.]. Sintagma nou-introdusă nu trebuie interpretată ca făcând referire la concluziile de fond, ci la concluzii asupra oricărei chestiuni pe care instanța trebuie să o soluționeze (excepție, admisibilitate în principiu a unei cereri de intervenție etc.). Practic, momentul configurat prin îndeplinirea cumulativă a condiției referitoare la legala citare a părților și la posibilitatea ca acestea să pună concluzii marchează trecerea de la etapa scrisă, a sesizării instanței, la etapa de cercetare a procesului, care va debuta cu verificarea competenței instanței. Această trecere nu poate fi făcută decât dacă sunt respectate toate garanțiile principiului contradictorialității, atât cele referitoare la citarea părților [art. 14 alin. (1) CPC], cât și cele care vizează încunoștințarea reciprocă cu privire la toate elementele care configurează cadrul procesual, precum și mijloacele de probă de care înțeleg să se folosească [art. 14 alin. (2) CPC]. Prin urmare, orice neregularitate privind comunicarea actelor de procedură sau, după caz, formularea oricărei cereri incidentale ori adiționale, care ar fi de natură să amâne judecata la primul termen la care părțile sunt legal citate, va amâna, automat, și momentul până la care poate fi invocată necompetența, respectiv momentul la care instanța își va verifica competența.

De exemplu, față de reglementarea anterioară, la primul termen de judecată instanța verifică legala citare a părților, după care proceda în mod obligatoriu la verificarea competenței și la invocarea necompetenței de ordine publică (ori acorda cuvântul părții care invocă necompetența de ordine privată). Eventuala invocare a lipsei de apărare, solicitarea de desemnare a curatorului, solicitarea de amânare a cauzei pentru acoperirea viciului de

comunicare a întâmpinării, spre exemplu, nu erau obligatoriu de discutat înainte de invocarea necompetenței.

În actuala formă a textului, după verificarea legalei citări, instanța va trebui însă să rezolve și incidentele care ar putea pune părțile în imposibilitatea de a pune concluzii (precum cele enumerate mai sus), pentru ca abia apoi să poată și să trebuiască să invoce și/sau să pună în discuție necompetența instanței.

Forma anterioară a reglementării prezenta avantajul că marca foarte clar momentul temporal și procesual până la care necompetența putea fi invocată, însă prezenta dezavantajul că putea plasa părțile în postura de a pune concluzii asupra acesteia în situații de eventuală lipsă de apărare. În opinia noastră, trebuie însă a se distinge și între noțiunile de „*invocare*”, pe de o parte, și „*discutare*” sau „*dezbatere*”, pe de altă parte. Astfel, invocarea necompetenței poate rămâne neurmată de dezbateră incidentului, dacă instanța care invocă aspectul în cauză constată că una dintre părți sau ambele părți sunt lipsite de apărare și există motive temeinice pentru care nu se pot pune concluzii de către acestea la termenul respectiv. În aceste situații, chiar și în vechea formă a legii, la primul termen instanța putea invoca necompetența și amâna cauza, pentru ca la termenul următor părțile (care de această dată, prin ipoteză, erau în măsură să pună concluzii) să poată dezbate cu privire la aceasta. Prin urmare, dacă se accepta această interpretare, modificarea legislativă nu era necesară ori cel puțin nu era nevoie să îmbrace această formă.

Modificarea legislativă nu poate fi interpretată în sensul în care momentul verificării de către instanță a competenței ar putea fi devansat către sfârșitul fazei de cercetare a procesului. Din contră, sintagma nou-introdusă la art. 130 alin. (2) și (3), respectiv la art. 131 alin. (1) CPC vizează momentul la care începe etapa de cercetare a procesului, verificarea competenței urmând a fi făcută înaintea oricărui alt act de procedură pe care instanța l-ar putea efectua în această etapă.

18. La articolul 142, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Cererea de strămutare întemeiată pe motiv de bănuială legitimă este de competența curții de apel, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscripția acesteia. Dacă strămutarea se cere de la curtea de apel, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție. În cazul cererilor de strămutare întemeiate pe motivul de bănuială legitimă vizând calitatea părții de judecător la o instanță din

circumscripția curții de apel competente, precum și a celor vizând calitatea de parte a unei instanțe din circumscripția aceleiași curți, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cererea de strămutare se depune la instanța competentă să o soluționeze, care va înștiința de îndată instanța de la care s-a cerut strămutarea despre formularea cererii de strămutare.”

FORMA ANTERIOARĂ

„(1) Cererea de strămutare întemeiată pe motiv de bănuială legitimă este de competența curții de apel, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscripția acesteia. Dacă strămutarea se cere de la curtea de apel, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cererea de strămutare se depune la instanța competentă să o soluționeze, care va înștiința de îndată instanța de la care s-a cerut strămutarea despre formularea cererii de strămutare.”

COMENTARIU

Modificarea legislativă a fost impusă de Decizia Curții Constituționale nr. 558/2014^[1], prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că „dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți”, respectiv Decizia Curții Constituționale nr. 169/2016^[2], prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că „dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de parte a curții de apel în raza căreia funcționează instanța investită cu judecarea litigiului”.

Potrivit tezei a III-a de la alin. (1) al art. 142 CPC, nou-introdusă, competența de soluționare a cererii de strămutare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție ori de câte ori motivul de bănuială legitimă vizează calitatea uneia dintre părțile litigiului de judecător la o instanță aflată în circumscripția curții de apel care ar fi competentă, potrivit regulii din teza I, să soluționeze cererea de strămutare ori chiar de instanță din circumscripția respectivei curți de apel. Operează, în acest caz, o translată de drept a competenței curților de apel, în domeniul strămutării pentru motivul de bănuială legitimă, întemeiată pe considerentele

[1] Publicată în M. Of. nr. 897 din 10 decembrie 2014.

[2] Publicată în M. Of. nr. 353 din 9 mai 2016.

pentru care Curtea Constituțională a apreciat că se justifică temerile autorului excepției de neconstituționalitate în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a instanței care trebuie să judece fondul cauzei în urma admiterii cererii de strămutare, legiuitorul conformându-se obligației de a adapta legislația cerințelor de imparțialitate impuse de Constituție.

Raportat și la modificarea art. 127 CPC^[1], dispozițiile art. 142 alin. (1) teza a III-a CPC urmează să producă efecte în cazurile în care nu ar fi incidente regulile referitoare la competența facultativă (spre exemplu, în cazul în care reclamantul este judecător la o instanță de același grad cu cea care este competentă să soluționeze cauza sau la o instanță inferioară instanței competente, în măsura în care instanța la care își desfășoară activitatea s-ar afla în circumscripția curții de apel care ar fi competentă să soluționeze cererea de strămutare). Textul de lege nou-introdus nu este însă aplicabil în situația în care motivul de bănuială legitimă vizează calitatea unei părți de judecător la o instanță din circumscripția altei curți de apel decât cea care este competentă să soluționeze cererea de strămutare. Față de caracterul excepțional al tezei nou-introduse (care atrage consecința interpretării restrictive a acesteia) și în lipsa unei norme de trimitere, dispozițiile nu sunt aplicabile decât în ipoteza în care partea este judecător sau instanță, nu și în cazurile în care ar avea o altă calitate (procuror, asistent judiciar, grefier).

19. La articolul 144, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:
„(2) Încheierea asupra strămutării se dă fără motivare și este definitivă.”

FORMA ANTERIOARĂ

„(2) Hotărârea asupra strămutării se dă fără motivare și este definitivă.”

COMENTARIU

Textul de lege clarifică denumirea pe care o poartă hotărârea de strămutare, respectiv faptul că aceasta este o încheiere. Este menținută dispoziția referitoare la lipsa motivării în cazul acestei încheieri, care își menține și caracterul definitiv.

20. La articolul 154, alineatele (4) și (6) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(4) În cazul în care comunicarea potrivit alin. (1) nu este posibilă, aceasta se va face prin poștă, cu scrisoare recomandată, cu confirmare de primire, în

---

^[1] A se vedea *supra*, pct. 13 și 14.

plic închis, la care se atașează dovada de primire/procesul-verbal și înștiințarea prevăzute la art. 163.

.....

(6) Comunicarea citațiilor și a altor acte de procedură se poate face de grefa instanței și prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia, dacă partea a indicat instanței datele corespunzătoare în acest scop. Comunicarea actelor de procedură va fi însoțită de semnătura electronică extinsă a instanței care va înlocui ștampila instanței și semnătura grefierului de ședință din mențiunile obligatorii ale citației. Fiecare instanță va avea o singură semnătură electronică extinsă pentru citații și acte de procedură.”

FORMA ANTERIOARĂ

„(4) În cazul în care comunicarea potrivit alin. (1) nu este posibilă, aceasta se va face prin poștă, cu scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, în plic închis, la care se atașează dovada de primire/procesul-verbal și înștiințarea prevăzute la art. 163.

.....

(6) Comunicarea citațiilor și a altor acte de procedură se poate face de grefa instanței și prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia, dacă partea a indicat instanței datele corespunzătoare în acest scop. În vederea confirmării, instanța, odată cu actul de procedură, va comunica un formular care va conține: denumirea instanței, data comunicării, numele grefierului care asigură comunicarea și indicarea actelor comunicate; formularul va fi completat de către destinatar cu data primirii, numele în clar și semnătura persoanei însărcinate cu primirea corespondenței și va fi expediat instanței prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace.”

COMENTARIU

Modificarea alin. (4) al art. 154 CPC constă în eliminarea sintagmei „cu conținut declarat” în legătură cu trimiterea poștală a citațiilor și a actelor de procedură și menținerea doar a condiției referitoare la trimiterea recomandată, cu confirmare de primire. Potrivit art. 2 pct. 21 din O.U.G. nr. 13/2013 privind serviciile poștale^[1], prin serviciu confirmare de primire se înțelege „serviciu poștal a cărui particularitate constă în predarea către expeditor a dovezii privind predarea trimiterii poștale înregistrate, confirmată în scris de destinatar”. Legea

^[1] Publicată în M. Of. nr. 139 din 15 martie 2013.

nu definește trimiterea poștală cu conținut declarat, ci serviciul de trimitere cu valoare declarată („*serviciul poștal a cărui particularitate constă în asigurarea unei trimiteri poștale înregistrate împotriva pierderii, furtului, distrugerii totale sau parțiale ori deteriorării, pentru o sumă care nu poate depăși valoarea declarată de către expeditor, și în eliberarea, la cerere, a unei dovezi privind depunerea trimiterii poștale*” – art. 2 pct. 19 din O.U.G. nr. 13/2013), astfel încât referirea din cuprinsul art. 154 alin. (4) CPC la scrisoare recomandată cu conținut declarat nu își avea corespondentul în legislația specială.

Cu referire la alin. (6) al art. 154 CPC, modificarea legislativă instituie condiția semnăturii electronice extinse în ipoteza comunicării citațiilor și a actelor de procedură prin poștă electronică. Semnătura electronică extinsă este definită de art. 4 pct. 4 din Legea nr. 455/2001 privind semnătura electronică^[1] drept „*acea semnătură electronică care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) este legată în mod unic de semnatar; b) asigură identificarea semnatarului; c) este creată prin mijloace controlate exclusiv de semnatar; d) este legată de datele în formă electronică, la care se raportează în așa fel încât orice modificare ulterioară a acestora este identificabilă*”. Potrivit art. 5 din același act normativ, „*Înscrisul în formă electronică, căruia i s-a încorporat, atașat sau i s-a asociat logic o semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat nesuspendat sau nerevocat la momentul respectiv și generată cu ajutorul unui dispozitiv securizat de creare a semnăturii electronice, este asimilat, în ceea ce privește condițiile și efectele sale, cu înscrisul sub semnătură privată*”.

În aceste condiții, în cazul citațiilor și al altor acte de procedură transmise prin poștă electronică (e-mail), formalitățile referitoare la ștampila instanței și la semnarea citației de către grefier [art. 157 alin. (1) lit. k) CPC] sunt înlocuite de încorporarea semnăturii electronice extinse a instanței. Lipsa semnăturii extinse prevăzute de această nouă reglementare atrage sancțiunea prevăzută de art. 157 alin. (3) CPC (nulitatea expresă pentru lipsa ștampilei instanței și a semnăturii grefierului).

Cu privire la aplicarea în timp, dispozițiile modificate ale art. 154 CPC vor produce efecte numai în cauzele în care cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Legii nr. 310/2018, potrivit art. 24 CPC.

---

^[1] Republicată în M. Of. nr. 316 din 30 aprilie 2014.